

Mitä tulevaisuudesta voi sopia?

Valtaosa neuvottelutuloksista ja sopimuksista kohdistuu tulevaisuuteen. Vain perinteiset tinkimisneuvottelut esim. kirpputorilla ratkeavat sillä hetkellä ilman ilmeisiä vaikutuksia tulevaisuuteen.

Neuvottelijoilla ei voi olla tulevaisuuden suhteen muita kuin uskomuksia ja arvailuja. Ekonomisteilta saadaan kyllä ennusteita, mutta ne osuvat yleensä yhtä hyvin oikeaan kuin etanat säätä ennustaessaan. Kriisejä ekonomit eivät osaa ennustaa ollenkaan.

Neuvottelijoilla on siis päänsärky siitä, mitä voidaan sopia asioista, joiden tulevaisuudesta tai tulevaisuuden kehityksestä ei ole kuin epävarmoja arveluja ja vahvoja uskomuksia.

Riski on siinä, että sopimuksen tulokset nollaantuvat, jos käykin toisin kuin uskottiin. Toisaalta voi menettää kasvonsa pidettyään kiinni uskomuksestaan, joka ei toteutunutkaan.

Neuvotteluprosessien tutkijat yliopistoissa kokeneitten ammattilaisten kanssa ovat kehittäneet ns. tulevaisuussopimusmallin (kontingentti-sopimus), jossa ikään kuin ”lyödään vetoa” tulevaisuuden tapahtumista. Sopimusmallin mukaan osapuolet saavat pitää uskomuksensa, ja ne kytketään sopimukseen.

Kun osapuoli A torjuu sopimusehdotuksen sillä perusteella, että sopimusrakennelma ei saa aikaan sitä, mitä vastapuoli väittää tai että sopimus huonontaa olemassa olevaa tilannetta, A olkoon sitä mieltä. Osapuoli B vastaavasti väittää sopimusrakennelman tuovan hyötyjä ja parantavan asioita. Osapuoli B myös saa uskoa olevansa oikeassa.

Tilannehan näyttäisi ajautuneen umpikujaan. Kumpikaan ei anna periksi, vaan pitää kiinni uskomuksestaan. Onneksi ratkaisu voi löytyä taktis-strategisesta kontingenttisopimuksesta.

Karkeasti selitettynä prosessi menee seuraavasti.

1. Valitaan se uskomus, jonka varaan sopimus luonnostellaan.
2. Tarvitaan tarkastelujakso, jonka kuluessa nähdään, pitikö uskomus paikkansa
3. Tarvitaan sopiminen hyvityksestä osapuolelle, joka oli oikeassa tai oikeus sopimuksen purkuun/irtisanomiseen.
4. Tarvitaan mittari ja raja jolla uskomuksen toteutumattomuus havaitaan (esim. Jos elinkustannusindeksi nousee yli 10 pistettä, maksetaan hyvitystä)

Sovellettuna ajankohtaiseen ay-liikkeen ja hallituksen kiistaan irtisanomiskynnyksen madaltamisen vaikutuksesta työllistymiseen: jos irtisanomiskynnyksen alentaminen lisää

NEGORA

työllistymistä (esim. 1000 nuorta), laki jää voimaan. Jos työllistävyttä ei riittävästi ole, lakimuutos perutaan. Tietenkin tarvitaan seuranta ja tietoa työllistyvien määrästä. Lakimuutos voisi olla myös määräaikainen, jolloin riskit ay-liikkeelle ovat vähäisempiä.